

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

P. Aerodius, Christ. Thuano Primi Galliae Senatus primo Praesidi Salutem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

P. ÆRODIUS,
CHRIST. THUANO

Primi Galliæ Senatus primo Præsidi

SALUTEM.

QUM ipsius non solum Quintiliani testimonio, sed ex scriptis aliorum, sub ejus nomine, diversa Declamationum volumina, Sermonumve & Altercationum certum esset extitisse, ac etiam usque ad tempora Rodolphi Agricolæ pervenisse: mirabar quid esset, cur aut tam citò, quasi repentinò periissent, aut nescio quo malo, inter hominum manus non amplius versarentur. Nullus enim jam dubitaverit, opinor, ad Coloratas Quintiliani Declamationes, Juvenalem illius discipulum alludere, cùm ait,

Dic aliquem nobis, dic Quintiliane colorem.

Et hæc adedò disertè ab eo scripta, Homo neque alieni matrimonii abstinens, neque sui custos, &c. quæ Lactantius Firmianus libris suis retulit, non minimam mihi cupiditatem ea legendi afferebant, unde tam præclara sumpta viderentur. Id certè ne hodie quidem accidit: sed in una harum fuisse Declamationum, quæ has præcesserunt, quas in lucem edimus, planè nunc ausim affirmare. Quid verò cùm in eum Agricolæ locum incidi, de Inventionem dialecticam lib. 3. cap. 14. ubi Quintiliani ex ea transcribit Declamationem verba, quæ inscribitur, inquit (& extat hodie) Ignominiosus contra tres rogationes? quæ ita profectò suo nitore, & Quintiliano dicendi genere, mihi auctorem suum redolere videbantur, ut tum eas Declamationes & coeperim efflagitare magis, & in ea me, cum plerisque aliis doctioribus, opinione confirmare, suppositas & adulterinas esse vulgares illas Cæci, Parietis dealbati,

bati, militis Mariani Declamationes (de quarum summis & argumentis nusquam in institutionibus meminit) latere autem, necdum eas infantium more saltem expositas, quæ veræ illius essent, legitimæ & naturales. Nihil aliud est Declamatio (ipse inquit Fabius) quam forensium actionum meditatio. quo genere Tullium ipsum, cæterosque omnes tum Græcos, tum Latinos oratores, ad pugnam forensis velut præpilatis se exercuisse, notum est exemplis. Ideoque cum è medio foro, ab iis qui diutius in eo versati essent, multa in scholam traducta verisimiliter viderentur, quæ ad jus judiciorumque veterem morem & consuetudinem pertinerent (quod unum ex Cicerone & hoc nostro Quintiliano, præsertim in tanta Romanorum auctorum penuria, peti possit) mirum est, si hoc Declamationum opus (utinam integrum) unice nobis restitui, ac veluti captivum postliminio reverti, aut redimi cupiebam? Amissa potiundi spe, languescit amor. Sed ecce nihil minus mihi cogitanti, novissimis potissimum turbulentis & irreligiosissimis his temporibus, cum undique totis usque adeo turbatur agris, cum è patrio & pacato solo fit hosticum, nec jam linguæ aut animi religionis ergo (ni calumnia magis) pars corporis cæca & fera (ut Cyrus ait apud Xenophontem) manus videlicet immaniter & impure conferuntur, dumque silent leges inter arma, viso tamen, ut alias sæpè, sed tum melioribus avibus, meum Auratum. quamquam is me suum verius possit dicere, cui debeo plurimum. Illic post varios sermones, cum in quendam depravatum Lysia locum mecum incidisset, ac forte, quia juris erat quæstio, foeliciter satis (ut quidem ei videbatur) eum conjectura quadam restituissem. At vero (inquit) harum ad instar, quæ tam breves sunt acutæ, Lysia orationum, Quintiliani tibi Declamationes habeo, quæ si omnino emendari, non nisi certe à Jurisperito possint, atque adeo perspicaci. ἔργον (inquirebat) ἔ Φαῦλον, ἀλλὰ ὄξυ βλέποντι. Quid pluribus opus est? E bibliotheca

theca sua mihi profert has Quintiliani reliquias. Video *Septuaginta*: verba legum audio: agnosco plura è medio jure deprompta. Traditum igitur volumen accipio lubens: sed non eo imprimis animo, ut unquam mihi tantum assumerem, quantum existimant, sed amice, me hodie amici mei præstitisse. Nam ut primum lineam lego unam aut alteram, *Cælum undique, & undique Pontus*: nulla fere cohærentia, confusa, indistincta, manca, corrupta ac transposita omnia, ut jam mirari desierim, licet excusum opus Lutetiæ per Joannem Parvum, anno Christi M. D. IX. tamen quasi desperatum, & pro derelicto habitum, legi, & in manibus haberi desisse. ut testamentum id deseri, ac destitui dicimus, quo aperto signa confusa & conturbata conspiciuntur. Hoc adeo, quo vitio evenerit, ex Thadæi Vgoleti epistola, quam hic apponi jussi, cognosci potest. Sed omnino quam foeda essent omnia, nisi qui simile meo exemplar habuerit, nullus abundè judicabit. Ergo perquiro prius undique, num manuscriptum, aut saltem alterius editionis librum invenire possem. Unum modò F. Bitaldus amicus & familiaris meus ex sorore affinis, mittit ad me, repertum Andegavi, & excusum Parmæ anno Dom. M. cccc. xciiii. sed ne ulla quidem literula à primo differebat. Quid igitur? non colligemus, si id in statuis usurpatur, ne Quintiliani quidem rudera? Expostulant itaque amici, ut quando nulla spes sit exemplaris veteris, quicquid tamen judicio vel conjectura possem, hoc Quintiliano piè concederem: neve paterer has forenses meditationes, ego qui in foro versari vellem, iterum supprimi & obrui: me nullam fori, in quo tum nihil agebatur, habere excusationem: quin ut aliquid in eo maximè ageretur, qua sum ætate, nullos adhuc ob frequentiam postico me fallere clientes. Non est munus hoc tam impar, à me rejiciendi locus: nec mihi quod C. Lælio conceditur, qui causa ampliata, cum existimaret se ultrà nihil posse, censebat causam ad

Ser.

Ser. Galbam deferendam. Victus ergo non tam proculdubio precibus, quam multorum virorum auctoritate, tum cum etiam (ut minus mihi vitio verti possit) omnes omnia veterum instituta & monumenta restituere & reponere videri volunt, Quintilianum, quam possum, tandem cunctando ipse restituo, ac in lucem ex misera conditione, quasi in libertatem assero, vindico: sic tamen, ut quoniam nullis, nisi ex ingenio nostro (quod sentio quam sit exiguum) tanquam è domo adductis probationibus, nec absque ulla codicis alterius fide, veluti sponsore, assiduoque fidejussore iudicium agitur: cæteri liberum habeant, quid omnino sequi, & pro iudicato habere velint. Quid præstiterim non meum est dicere. Hoc unum affirmare ausim, cum aliqua nunc delectatione & utilitate has Declamationes legi posse, quæ vix antea poterant, etsi extitissent. Sane cum intelligerem id, quantulumcunque sit, quod præstiti, viris doctissimis satis approbari: inter quos honoris & virtutis causa nomino I. Ferrerium, F. Baldinum, B. Briffonium, L. à Quercu (quorum in his iudicio & opera sane quam usus sum familiariter) facile permisi in lucem id exiret, cum aliquot meis ad obscuriores locos notis & animadversionibus: in quibus, ne quoque longior essem, castigationum & emendationum nostrarum causam & rationem fere non attuli, quod unaquaque Declamatione lecta semel ac iterum, facile bene iudicanti apparebit, cur unumquodque aut immutaverim, aut addiderim, aut subtraxerim. Omnibus satisfacere difficile est. Ergo ut à Varrone dicebatur, Si quis quid ignorat, discat: si quis scit, nunc ubi labar, observet. Sane non committam unquam, ne, dum alii melius quid afferenti non gratuler, ipsi Quintiliano potius, bonam sui partem supprimendo, jurisque studiosis invideam. Voluerunt nescio qui ejus auctoritatem minuere quondam: sed quo erunt ore vel stomacho, quibus ne quidem placet Aristoteles? *Faciunt næ intelligendo, ut nihil intelligant.*

Id

Id unum vereor magis, ne merito (Præses amplissimi ordinis) arroganter & temere fecisse me existiment, qui tibi potissimum hoc opus dedicare, & sub titulo tanti nominis in vulgus emittere non dubitaverim, quasi & summæ rerum, judiciisque tibi tam valde occupato, vacet hæc legere: aut sint hujusmodi (si legere per Remp. liceat) quæ tantæ auctoritatis, prudentiæ, virtutis, eruditionis, & excellentiæ viro offerantur: quem ita non minus perite & recte de omni scientiarum genere, quam sancte & religiose in Senatu de jure ambiguo statuere & judicare, cum summa audientium admiratione conspiciamus: ac quem denique hujus vere Fabii oratorem possumus appellare, qui vir profecto civilis sit, publicarum privatarumque rerum administrationi accommodatus, qui regat consiliis urbes, fundet legibus, judiciis emendet. Hunc tu remotiorum (inquit) subselliorum Advocate, tam eximium Censorem, & severum judicem non reformidas? nescis hunc Sacrosanctum? nec eum temere appellari aut interpellari posse, nisi quod fraude & detrimento fiat? Sed & si totum esset meum hoc opus, qua te scio esse comitate, humanitate & facilitate (quæ plus eo laudari solet, quo gratiam, opes, & potentiam nacta est) quali etiam animo cupidam juventutem te scimus amplecti, ut non minus debere se tibi merito præ se ferat, quam se M. Crassus Q. Maximo, qui cum adolescentulus in initio accusationis (ut te judicia tenente, non ignorantia plerumque, sed stupore accidit) exanimatus esset, continuo concilium dimiserit, simul ac eum fractum ac debilitatum metu conspexerit. Hæc, iterum dico, si de te sola cognoscerem, omneque hoc munus ex me proficisceretur, ne quidem horum reprehensionem pertimescerem. Sed ille ipse Quintilianus est, qui sese clientelæ tuæ dat, dicit, addicit: Quintilianus sua ætate vir inter alios optimus, orator eloquentissimus, Domitiano Augusto familiarissimus, senex in hemicyclo sedens more majorum, totius Romanæ nobilitatis

bilitatis præceptor & moderator: Tibi olim Patrono omnium solertissimo & facundissimo: si consilii tui copiam faceres, ut M. ille Manilius transverso ambulans foro, peritissimo & consultissimo: nunc Præsidi verè primario, nec Regi solùm Reginæque jucundissimo, sed Patritio sacrique consilii Comiti. Quid? se Fabius Thuano commendat. eum jam apud te, cùm sedebis, laudari finito. Illius ergo est, non mea liberalitas. Sed si quid ad me atinet, nulla alia verborum utar, vel obtestatione, vel præparatione, qua nec quidem uti necessarium existimavit Aristoteles, apud bonos & æquos iudices: at unum id dixero, Cùm in lege Deditiois nihil Quintilianus de se receperit, transit ad te velis nolis quantulumcunque de meo est, indivisa videlicet opera, & industria. Hanc si æqui bonique consulas, cumulate mihi satisfactum arbitror. Bene vale. Lutetiæ Parisiorum, xiiii. Calend. Augusti, M. D. LXIII.

THA-